

РЕШЕНИЕ

№ 300

гр. Русе, 27.09.2022 г.

В ИМЕТО НА НАРОДА

ОКРЪЖЕН СЪД – РУСЕ, ВТОРИ СЪСТАВ, в публично заседание на двадесети септември през две хиляди двадесет и втора година в следния състав:

Председател: Аглика Гавраилова

Членове: Антоанета Атанасова
Михаил Драгнев

при участието на секретаря Иванка Венкова
като разгледа докладваното от Антоанета Атанасова Въззивно гражданско дело № 20224500500383 по описа за 2022 година

Производството е по чл. 258 и сл. ГПК.

Образувано е по въззивна жалба на К. Г. Й. от гр. Русе чрез адв. Е. З. АК Русе против Решение № 558 от 05.05.2022 г. по гр. д. № 3867/2020 г. по описа на Районен съд Русе, с което е отхвърлен предявеният от него иск с правно основание чл. 30, ал. 1 ЗН за възстановяване на запазената му част като преживял съпруг и наследник на П.Л. Й.а с направеното от нея приживе дарение на отв. Д. Г. А.- нейна б. и върху него са възложени разноските по делото. Жалбоподателят намира първоинстанционния съдебен акт за неправилен и необоснован. Развива оплаквания за незаконосъобразност на изводите на съда, че за да реализира правото си на възстановяване на запазена част срещу ответницата, чрез намаляване на извършеното в полза на последната дарение, ищецът трябва да е приел наследството на своя наследодател по опис, като в тази връзка намира, че неправилно е тълкувано от съда ТР № 1/04.02.2005 г. на ОСГК на ВКС на РБ, което обявява т. 15 от ПВС № 4/1964 г. за загубила сила. Заема позиция, че в конкретния случай ответницата е единственият призован към наследяване законен наследник на наследодателката освен ищеца, поради което не е необходимо за успешното провеждане на иска по чл. 30, ал. 1 ЗН последният да е приел наследството по опис. Моли въззивния съд да отмени решението и да постанови друго, с което да уважи предявения от него иск. Претендира разноски.

По реда и в срока по чл. 263, ал. 1 ГПК не е постъпил писмен отговор от

въззиваемата страна Д. Г. А. чрез адв. Я. П. АК Русе. В о. с. з. пред настоящата инстанция взема становище за неоснователност на жалбата и прави искане тя да не се уважава. Моли първоинстанционното решение да бъде потвърдено като правилно и законосъобразно. Претендира разноски за производството пред въззивната инстанция.

След преценка доводите на страните, доказателствата по делото и съобразно правомощията си, визирани в чл. 269 ГПК, въззивният съд приема следното:

Въззивната жалба е подадена от процесуално легитимирано лице, в законоустановения срок и срещу подлежащ на съдебен контрол акт, поради което е допустима. Разгледана по същество е неоснователна.

Окръжният съд намира, че фактическата обстановка по делото се установява такава, каквато е изложена в обжалваното решение и по нея не е налице спор между страните. Във въззивното производство не са ангажирани доказателства, които да променят приетата и изяснена от първата инстанция фактическа обстановка, поради което, настоящият съд я възприема изцяло и препраща към нея на основание чл. 272 ГПК, като не е необходимо същата да се преповтаря и в настоящото решение.

Първоинстанционният съд е сезиран с искова молба от К. Г. Й. против Д. Г. А., с която същият заявява, че той в качеството си на преживял съпруг и ответницата в качеството си на б., се явяват единствени наследници по закон на П.Л. Й.а, поч. на 19.04.2017 г. Заявява, че бракът им с починалата бил втори за всеки от тях, сключен на 23.04.1985 г. в гр. Русе. Имали една дъщеря, която починала преди майка си на 13.01.2016 г. Твърди, че починалата му съпруга била придобила по наследство и завещание през 1985 г. от покойния си първи съпруг апартамент в гр. Р. ж. бл.*****, в който заедно с втория си съпруг – ищеца живяла до смъртта си и същият се явявал тяхно единствено семейно жилище. В него бил вложил лични средства. След като починала, бил поканен от ответницата да освободи имота в двуседмичен срок, тъй като вече бил нейна собственост и желала да го отдава под наем. Тогава узнал, че вече покойната му съпруга приживе с нот. акт №199, т. 22, дело № 4490/2016 г. дарила това жилище на своята б. – отв. Д. А.. Заявява, че с извършеното дарение наследодателката е нахърнила неговата запазена част в размер на $\frac{1}{2}$ част от наследството. Поради това претендира от съда да постанови решение, с което на основание чл. 30 вр. чл. 29, ал. 3 ЗН да признае за установено по отношение на ответницата, че с направеното й дарение от П.Л. Й.а на а. № ** в. ж.бл. ***** в гр. Русе е нахърнена гарантираната му от закона запазена част от наследството в размер на $\frac{1}{2}$ от него и поради обстоятелството, че към датата на завеждане на иска, ответницата била отчуждила процесния имот чрез продажба на трето лице, да бъде осъдена да му заплати равностойността на запазената му част след възстановяването й, ведно със законната лихва от завеждане на иска до изплащане на сумата. Претендира разноски.

По реда и в срока по чл. 131 ГПК ответницата оспорила предявения иск. Заявила, че процесният имот не е бил СИО, поради което ищецът няма самостоятелни права върху него. Намира, че в случая починалата се е разпоредила с лично имущество. Заема позиция, че с дарението на лично имущество не би могла да бъде накърнена запазената част на наследника К. Й., който разполагал с такава, но не и върху процесното жилище. Претендира отхвърляне на иска и разноски.

С обжалваното пред настоящата инстанция решение районният съд приел, че искът е неоснователен поради липсата на материалноправна предпоставка за възникване на правото на ищеца да иска възстановяване на запазена част от наследството, а именно приемане на наследството на починалата му съпруга П.Л. Й.а по опис от страна на ищеца.

Решението е валидно, допустимо и правилно.

При разглеждането на спора не са допуснати процесуални нарушения, правилно са установени релевантните за спора факти и правилно е приложен материалния закон. Първоинстанционният съд е изградил преценката си за неоснователност на иска въз основа на задълбочен анализ на всички доказателства по делото, събрани по надлежния ред.

При предявен иск по чл. 30, ал. 1 ЗН ищецът трябва да установи наследственото си качество и извършване на безвъзмездно разпореждане от наследодателя, а ответникът - че наследството не се изчерпва само с дарения имот, а наследодателят е оставил и друго имущество, което е достатъчно да покрие запазената част на наследника, претендиращ възстановяването (така решение № 261/09.07.2012 г. по гр.д. № 46/2012 г. на ВКС, I ГО, решение № 50/16.05.2014 г. по гр.д. № 3614/2013 г. на ВКС, I ГО и др.).

Не е спорно между страните, а и се установява от събраните по делото писмени доказателства, че ищецът е наследник със запазена част – съпруг на наследодателката П.Л. Й.а, както и че приживе същата се е разпоредила със свое недвижимо имущество в полза на ответницата Д. А. – нейна б..

Установено е по делото също така, че наследодателката на ищеца е притежавала и други имоти към момента на откриване на наследството, т. е. разпоредителната сделка не е извършена с единствен имуществен обект в наследството на наследодателя.

Не е спорно между страните обстоятелството, че наследството останало след смъртта на П. Й.а не е прието по опис от ищеца, съобразно реда определен в Глава четвърта от ЗН. Спорно между двете страни е какви са последиците от неприемането му.

С Постановление на Пленума на Върховния съд № 4/1964 г. в т.15 е прието, че наследници по закон, на които е завещан или подарен наследствен имот, спрямо които

наследникът с право на запазена част упражнява правото си на намаляване на завещание или дарение за нейното допълване, са не само тези, които са призовани да наследяват, а и всички лица, посочени в чл. 5 – чл. 10 ЗН, независимо от това дали са призовани или не към наследяване. С тази точка от Постановлението е обявено за изгубило сила Тълкувателно решение № 28/1962 г. на ОСГК на ВС, с което е било възприето обратното разбиране, а именно, че под термина наследници по закон по чл. 30, ал. 2 ЗН трябва да се разбират наследниците, които в конкретния случай са призовани да наследяват, а не всички лица по чл. 5 – чл. 10 ЗН. Тази т.15 обаче е обявена за изгубила сила с Тълкувателно решение № 1 от 4.02.2005 г. на ВКС по т. гр. д. № 1/2005 г., ОСГК. Така съдебната практика се връща към разбирането, че под "наследници по закон" по смисъла на чл. 30, ал. 2 ЗН трябва да се разбират наследниците, които в конкретния случай са призовани да наследяват, а не всички лица по чл. 5 - чл. 10 ЗН, т. е. кръгът на наследниците, призовани към наследяване, е ограничен до настоящите такива и не включва потенциални бъдещи наследници от кръга по чл. 5 - чл. 10 ЗН. Неоснователни са въведените с въззивната жалба доводи, че тази норма била загубила смисъла си след приемането на ЗИДЗН с включването в чл. 8, ал. 4 от 1992 г. насам в кръга на законните наследници и роднините по съребрена линия до VI степен, вкл. и към настоящия момент.

В случая надарената Д. Г. А. не е от кръга на наследниците по закон на дарителя П.Л. Й.а, призовани към наследяване. Тя е нейна б., т. е. роднина по съребрена линия и законен наследник от четвърти ред по смисъла на чл. 8, ал. 4 ЗН, но не е призована към наследяване, тъй като е изместена от жив наследник по закон - ищецът като преживял съпруг.

Наследяването на преживелия съпруг се основава на валидно съществувала към момента на откриване на наследството брачна връзка. Преживелият съпруг наследява по правилата на чл. 9 ЗН, наред с посочените в тази разпоредба роднини по произход на наследодателя, които имат качеството на негови наследници по закон от първи, втори или трети ред, съответно призовани към наследяване. Преживелият съпруг наследява със съответния ред от призовани да наследят роднини по произход на наследодателя, а именно с деца на наследодателя и техни низходящи (наследници от първи ред), родители на наследодателя (наследници от втори ред) или братя и сестри и възходящи от втора и по-горна степен (наследници от трети ред), като делът му в тези хипотези се определя по правилата на чл. 9, ал. 1 и 2 ЗН. Съгласно разпоредбата на чл. 9, ал. 3 ЗН, когато няма други наследници по предходната алинея, т. е. възходящи на наследодателя, братя и сестри на наследодателя или техни низходящи, преживелият съпруг получава цялото наследство. Тази разпоредба не съдържа препращане и към чл. 8, ал. 4 ЗН и следователно преживелият съпруг получава цялото наследство в хипотезата на чл. 9, ал. 3 ЗН, независимо дали има роднини на наследодателя от IV до VI степен по съребрена линия. Роднините по съребрена линия от IV до VI степен

включително наследяват като наследници от IV ред при условията на чл. 8, ал. 4 ЗН само ако наследодателят не е оставил низходящи, възходящи, роднини по съребрена линия до III степен включително, както и съпруг, с оглед разпоредбата на чл. 9, ал. 3 ЗН. Т. е. преживелият съпруг изключва роднините по съребрена линия от IV до VI степен включително независимо от продължителността на брака.

Така в настоящия случай, след смъртта на П.Л. Й.а качеството на неин наследник по закон, призован към наследяване, има само преживелият съпруг К. Й., който изключва от наследяване роднините по произход от четвърта степен по съребрена линия /в случая ответницата Д. А./ и получава сам цялото наследство.

С ТР № 3/19.12.2013 г. по тълк. д. № 3/2013 г. на ОСГК на ВКС е уеднаквена практиката на съдилищата за значението на приемането по опис срещу ответник, които не е призован за наследяване. Отречено е становището, че приемането по опис има само доказателствено значение. Прието е в ТР № 3/2013 на ОСГК на ВКС - т. 4, че изискването за приемане на наследство по опис е предпоставка за реализиране на правото по чл. 30, ал. 1 ЗН да се иска възстановяване на запазена част от наследството, само когато наследодателят е извършил дарствени разпореждания или частни завещателни разпореждания, но не и когато завещателното разпореждане е универсално - последното, съгласно чл. 16, ал. 1 ЗН придава на лицето, в полза на което е направено, качеството наследник, а не кредитор на наследството. Тълкувателният акт не дава отговор на въпроса дали разпоредбата на чл. 30, ал. 2 ЗН намира приложение и при разпореждане чрез дарение, когато дарственият акт на наследодателя не оставя в наследството други имоти, т. е. когато дареното имущество изчерпва цялото наследство. Този въпрос е предмет на постановена след тълкувателното решение задължителна съдебна практика - решение № 28 от 21.02.2014 г. по гр. д. № 825/2012 г. на ВКС, II-ро г. о., по чл. 290 ГПК. С него, изхождайки от даденото в тълкувателния акт разрешение, е прието, че чл. 30, ал. 2 ЗН не намира приложение в случаите, в които чрез извършване на един дарствен акт в полза на един надарен, наследодателят е изчерпал цялото наследство.

При така установената фактическа обстановка и като взе предвид гореизложеното, а именно, че останалото от П.Л. Й.а наследство не е било прието по опис, че надарената няма качеството на наследник по закон по смисъла на чл. 5 и сл. ЗН и че в случая дареното имущество не изчерпва изцяло наследството, настоящият състав на РОС счита, че не са налице материалноправните предпоставки за реализиране на правото да се иска възстановяване на запазена част от наследството, поради което и предявеният иск се явява недоказан по своето основание и като такъв следва да бъде отхвърлен.

Поради съвпадане на изводите с тези на първоинстанционния съд, обжалваното решение следва да бъде потвърдено.

С оглед изхода на спора, представените доказателства и своевременно направеното искане, в полза на пълномощника на въззиваемата следва да се присъди адвокатско възнаграждение в размер на 650 лв.

Мотивиран от гореизложеното, Русенският окръжен съд

РЕШИ:

ПОТВЪРЖДАВА Решение № 558 от 05.05.2022 г. по гр. д. № 3867/2020 г. по описа на Районен съд Русе.

ОСЪЖДА К. Г. Й., ЕГН ***** от гр. Р. ул."П."***** **ДА ЗАПЛАТИ** на Д. Г. А., ЕГН ***** т гр И., обл. Р. ***** сумата в размер на **650 лв.**, представляваща разноски за платено адвокатско възнаграждение пред въззивната инстанция.

Решението подлежи на обжалване пред ВКС в едномесечен срок от връчването му на страните.

Председател: _____

Членове:

1. _____

2. _____